

Beter én graag lezen voor elke leerling:

NAAR EEN DUURZAAM LEESBELEID OP SCHOOL

Dat lezen een sleutelvaardigheid is op school en om te participeren aan het dagelijkse leven in onze hedendaagse maatschappij, staat buiten kijf. Talrijke (inter)nationale studies wijzen er immers op dat goed en graag lezen samenhangt met schools en maatschappelijk succes. Bovendien blijkt uit die studies dat een leesbevorderend klimaat in de klas en op school cruciaal is om op een positieve manier te sleutelen aan de leesmotivatie en leesvaardigheid van leerlingen. Een sterk uitgewerkt leesbeleid dat de groei van leerlingen systematisch in kaart brengt, vormt daarbij een belangrijke meerwaarde.

Iris Vansteelandt, Amélie Rogiers, Hilde Van Keer en Sarah Van Tilburg

Ook al zijn leerkrachten belangrijke rolmodellen wanneer het gaat om het bevorderen van leesmotivatie en leesvaardigheid, toch realiseer je een leesbevorderend klimaat niet alleen op een school. Het is het werk van vele actoren die de handen in elkaar willen slaan en van een krachtig leesbeleid hun missie maken. Ook bredeschoolpartners kunnen daarbij bondgenoten zijn van het schoolteam.

Maar hoe creëer je zo'n krachtige leesomgeving nu concreet? Hoe geef je het leesbeleid een centrale plek binnen het schoolbrede taalbeleid en hoe kun je je leesmissie doen slagen? Kris Van den Branden, docent taalkunde aan de KU Leuven, wijst in dat verband op zes

noodzakelijke bouwstenen: een lees- en taalbeleid is structureel, strategisch, in dialoog, schoolspecifiek, samenhangend én doelgericht.

STRUCTUREEL

Zet als schoolteam in op een duurzaam en structureel leesverhaal. Creëer een duidelijke visie rond de plaats die jullie lezen willen geven en stel doelen en acties voorop, zowel op korte als op langere termijn. Maak er een dynamisch verhaal van, met aandacht voor leesplezier. Voorzie ook voldoende ruimte voor de voortdurende professionalisering van het volledige team en besteed aandacht aan (nieuwe) inzichten uit onderzoek.

Over de auteurs

IRIS VANSTEELANDT werkt als lerarenopleider en onderzoeker aan de AP Hogeschool en is net als **AMÉLIE ROGIERS** als onderzoeker verbonden aan de onderzoeksgroep Taal, Leren en Innoveren van de UGent, die geleid wordt door **HILDE VAN KEER. SARAH VAN TILBURG** is medewerker bij iedereen Leest.

STRATEGISCH

Denk goed na over wanneer, met wie en hoe je inzet op lezen. Systematische reflectie, evaluatie en bijsturing voor, tijdens en na je leesacties zijn daarbij onontbeerlijk.

IN DIALOOG

Bouw samen aan een sterk leesverhaal en stippel in de loop der jaren een duidelijke leerlijn uit op het vlak van lezen. Schrijf dit verhaal bij voorkeur ook samen met bredeschoolpartners die in hun werking eveneens inzetten op lezen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de (groot)ouders, de bibliotheek, de

boekhandel, jeugdauteurs, illustratoren, iedereen Leest, het Vlaams Fonds voor de Letteren en CANON Cultuurcel.

SCHOOLSPECIFIEK

Concretiseer het liefst samen met het volledige team hoe je op je school wil inzetten op het graag en goed lezen van jullie leerlingen en de eventuele diversiteit daarbinnen. Denk bijvoorbeeld na over hoe je van elke klas en de hele school een zichtbare leesomgeving kunt maken of hoe je een leesproject kunt uitwerken op maat van je school.

SAMENHANGEND

Wees voldoende aandachtig voor de coherentie en de samenhang tussen de geformuleerde visie, doelen en concrete acties op het vlak van het graag en goed lezen van je leerlingen en doe dit zowel horizontaal als verticaal. Concretiseer hoe je bijvoorbeeld binnen een bepaald leerjaar kunt werken, maar zet zeker ook in op een leerlijn over de (leer)jaren heen. Probeer deze samenhang ook steeds goed te bewaken door geregeld te evalueren en bij te sturen.

DOELGERICHT

Ga gericht te werk, met doelen en acties op leerling-, klas- en schoolniveau. Zo kun je bijvoorbeeld een leestraject op maat van specifieke leerlingen uitwerken of gericht op zoek gaan naar professionaliseringsinitiatieven die teamleden versterken op het vlak van gedifferentieerde leesinstructie. Neem het leesbeleid met de concrete doelen, acties en systematische evaluatie op als vast agendapunt bij elk teamoverleg. Als schoolteam zichtbaar inzetten op een krachtig leesbeleid is meteen inzetten op het idee van *Lezen for life*. Maak graag en goed lezen dus zichtbaar in elke klas en op elke school en geef leerlingen een superkracht, een heel leven lang!

© Michiel Devijver/Iedereen Leest

Meer inspiratie?

Ben je op zoek naar meer informatie of inspiratie, neem dan een kijkje op www.leesplan.nl of www.taalbeleid.org. De zes bouwstenen van Kris Van den Branden zijn afkomstig uit zijn 'Handboek taalbeleid basisonderwijs', uitgegeven bij Acco (Leuven/Den Haag) in 2010.

Lees op de volgende pagina's een aantal inspirerende praktijkvoorbeelden op het vlak van leesbeleid.

Naam:

Elf Albrecht

Functie op school:

Leerkracht in de Sassepoort (BuBaO) in Gent

Favoriete (voorlees)materiaal om in de klas mee te werken?

Prentenboeken

Hoe werk je met dat leesmateriaal?

Dagelijks lees ik voor in de klas. Meestal uit prentenboeken, omdat de illustraties de aandacht van de kinderen vasthouden én de inhoud verduidelijken. Vooraleer de kinderen hun zelfgeschreven teksten illustreren, kijken we samen in twee prentenboeken. We ontrafelen de illustraties (stijl, kleurgebruik, lijnen...) en ik nodig hen uit om één element te gebruiken voor hun eigen illustratie. De kinderen lezen ook zelfstandig in de prentenboeken. Eens ze de tekst vlot kunnen lezen, gaan ze voorlezen bij de kleuters.

Hoe zet je schoolbreed in op lezen?

We zorgen ervoor dat de boeken zijn waar de kinderen zijn: overal. Er zijn 2 bibliotheekplekken, maar eigenlijk zwerven er overal boeken rond: op de plekken waar de kinderen even moeten wachten, in een 'leesbak' op de speelplaats, in de gangen, op plekken waar de kinderen even tot rust kunnen komen, enzovoort.

Hebben jullie een leesbeleid op school?

We hebben geen officieel leesbeleid op school. Wel is er een levendige leescultuur die openstaat voor veranderingen, in lijn met de groei van de school. De teksten die de kinderen zelf schrijven, vormen ook de basis van ons taalonderwijs.

Op welke bouwstenen van het leesbeleid zet je het meest in?

We houden rekening met goede ideeën van volwassenen én kinderen, zodat die hun weg vinden en verder kunnen groeien. Via de schoolraad, de wekelijkse vergadering van volwassenen en kinderen die zorg willen dragen voor de school, regelen we de concrete uitwerking van ideeën. Onze kinderen hebben een uitgesproken eigenheid. In ons denken over lezen, kunnen we daar niet omheen. Zoveel kinderen, zoveel leesstijlen, zoveel uitdagingen om in een passend leesaanbod te voorzien!

Tip

Elf Albrecht was boekenjuf in 2015. Meer weten over deze actie? Surf dan naar www.boekenjuf.be. Op zoek naar voorleestips? Ga dan een kijkje nemen op www.voorlezen.be.

Naam:

Bert Roos

Functie op school:

Cultuurcoördinator in de Spectrumschool in Deurne (secundair onderwijs)

Favoriete (voorlees)materiaal om in de klas mee te werken?

Onze artist in residence Fikry El Azzouzi doet een schrijversresidentie bij ons op school.

Hoe werk je met dat leesmateriaal?

Fikry El Azzouzi coacht een diverse groep leerlingen in een schrijfproces. Deze leerlingen schrijven zelf verhalen en poëzie, wat gebundeld zal worden in een boek en dan uitgegeven wordt bij uitgeverij EPO. Als voorbode hebben de zesdejaars TSO het boek "Drarrie in de nacht" gelezen. De schrijver is vooraf in gesprek gegaan met de klasgroepen en via het project

Uitgelezen op school gingen deze leerlingen in debat met andere scholen en een panel van bekende boekenfans: Jos Gysels, Joris Hessels en Phara De Aguirre.

Hoe zet je schoolbreed in op lezen?

Dit project loopt over de verschillende studierichtingen en entiteiten heen (BSO, TSO, deeltijds onderwijs, voltijds onderwijs, OKAN)

Hebben jullie een leesbeleid op school?

We trachten vanuit de leefwereld van onze jongeren aan leesbevordering te werken. Deze schrijversresidentie is daar een bepalende factor in.

Op welke bouwstenen van het leesbeleid zet je het meest in?

De bouwstenen 'In dialoog', 'Doelgericht', 'Strategisch' en 'Schoolspecifiek' staan centraal.

Tip

Dit project werd mogelijk gemaakt door een projectaanvraag voor een dynamo-PROJECT. Ook interesse? Surf naar www.cultuurkuur.be. Als je meer wil weten over 'Uitgelezen op school', dan kun je terecht op www.vooruit.be.

Naam:

Margot Bouchery

Functie op school:

Leerkracht NESO (2de en 3de leerjaar) in Stedelijke Basisschool Kosmos.

Favoriete (voorlees)materiaal om in de klas mee te werken?

Ik werk als juf het liefst met prentenboeken in alle maten en vormen om een gezellig leesmoment te creëren. Ook boeken 'met een hoek af' zoals *Het boek zonder tekeningen* staan in mijn toptien. Meestal werk ik echter met boeken die de kinderen zelf meenemen. Zo kom ik heel snel te weten wat de kinderen in mijn klasgroep graag lezen. Je zou ervan schrikken hoe divers die boeken zijn.

Hoe werk je met dat leesmateriaal?

In mijn klas staat er wekelijks een boek in de kijker, waaruit ik dan een hele week voorlees. Elke week iets anders: superfijn! Zeker in een graadsklas leren kinderen op die manier veel boeken kennen van elkaar. Elke ochtend starten we met 15 minuten lezen in de klas. Een gezellig houtvuur op het digibord zorgt voor de sfeer en de leerlingen lezen waar ze maar willen: in de 'poef', op een kussen, op of onder de tafel... De ouders en ikzelf sluiten aan om samen met de kinderen te lezen. Onder het motto 'zien lezen doet lezen', kruip ik ook af en toe in een boek. Ook binnen onze projectwerking en in het kader van de muzische activiteiten vertrek ik regelmatig vanuit een boek. Hierdoor nemen kinderen ook spontaan boeken mee om

onze projecttafel te vullen. Elke keer opnieuw halen we weetjes

uit de boeken. Vorig jaar werkte ik met een groepje enthousiaste leerkrachten een leescircuit uit. Dat circuit bestaat uit verschillende leesopdrachten, van 'theaterlezen' tot 'racelezen'.

Hoe zet je schoolbreed in op lezen?

Sinds vorig schooljaar begint onze lagere school wat meer vorm te krijgen en zijn we op zoek naar een manier om lezen en leesonderwijs als team wat meer vorm te geven. Inzetten op leesplezier kan er alleen maar voor zorgen dat begrijpend lezen en technisch lezen als 'leeskracht' verbeterd worden. Zoals eerder al vermeld, lezen we in verschillende klassen 's ochtends 15 minuten met een aantal ouders. Ook 'Ik lees ik doe' (begrijpend lezen op AVI-niveau, een methode van Abimo, nvdr.) loopt van klas 1 tot 6. De klas-/schoolbibliotheek krijgt stilaan wat meer vorm. Ook de bibbus komt naar ons park en er zijn boekenpakketten voorhanden. In de lagere school lezen we elke donderdagmiddag in klasdoorbrekende leesduo's. Het is fijn om te zien hoe goed dit loopt. Buiten de leesmiddag kunnen leesduo's elkaar ook vragen stellen. Op die manier zetten we in op begrijpend lezen. Na de krokusvakantie starten we met ons schoolproject 'Zullen we een boek beginnen?', over de waarde van het boek en de kracht van woord en beeld. Ik krijg er alvast leesriebels van!

Hebben jullie een leesbeleid op school?

We werken eraan, beetje bij beetje!

Op welke bouwstenen van het leesbeleid zet je het meest in?

In dialoog, samen met het team en met de kinderen.

B.J. Novak
**Het
boek
zonder
tekeningen**

Tip

Margot geeft veel ideeën om met boeken aan de slag te gaan. Nog meer inspiratie vind je op www.jeugdboekenmaand.be.

Naam:

Hannah Van den Hende en Annelies De Man

Functie op school:

Leerkrachten derde kleuterklas in VBS De Mozaïek in Gent.

Favoriete (voorlees)materiaal om in de klas mee te werken?

Eigenlijk hebben we geen favorieten. Wij werken hoofdzakelijk met anderstalige kleuters en wij gebruiken elk mogelijk middel om de kinderen te motiveren en te ondersteunen bij hun taalverwerving en ontluikende geletterdheid. Lezen doen we eigenlijk voortdurend; dat gaat veel breder dan boeken. Als we kinderen kunnen inspireren met boeken, verhalen en taal, dan grijpen we elke kans aan!

Hoe werk je met dat leesmateriaal?

We werken zelden met een afgewerkt product, maar we laten een project samen met hen groeien. Zo vertrekken we regelmatig vanuit een prentenboek en puren we dat boek volledig uit. Een recent voorbeeld is *De Grot* van Rob Hodgson, een heel fijn prentenboek over een wolf die een klein diertje uit een grot wil lokken om het op te peuzelen. We vertellen het boek in stukjes en onderzoeken ieder element dat in het boek voorkomt.

Door ervaringsgericht te werken leren we de kinderen dat lezen je heel ver brengt in het leven. In alles wat we vertellen, komt naar boven dat je lezen nodig hebt: om je te amuseren, om informatie op te zoeken, om verbondenheid te creëren. We willen onze kleuters ervan doordringen dat lezen je vooruithelpt in de maatschappij. Ze krijgen dat niet altijd mee van thuis, dus beschouwen wij dat als een van onze voornaamste taken.

Onze boekenhoek neemt een centrale plaats in in de klas. Alles is gelabeld

met pictogrammen. Zo leren de kinderen welke informatie achter een pictogram schuilt en kunnen ze een boek kiezen dat hen interesseert of dat ze nodig hebben voor een opdracht. Kinderen ordenen de boekenhoek ook zelf door de juiste pictogrammen weer bij elkaar te plaatsen. Dat doen ze goed en graag!

Hoe zet je schoolbreed in op lezen?

Heel sterk. Sinds 2015 loopt op onze school het project *100% lezen*. We kregen subsidies van het Vlaams Fonds voor de Letteren om aan leesbevordering te doen. Met dat geld werden onder andere onze boekenhoeken opnieuw ingericht en laten we auteurs naar onze school komen. Elke middag tussen 13u15 en 13u30 ligt de hele school stil en wordt er een kwartier lang gelezen. Op het einde van het schooljaar selecteren we boeken die we niet meer nodig hebben en die worden dan verkocht aan de kinderen tegen een heel lage prijs, meestal een paar eurocent. Kinderen komen met 1 euro naar school en gaan naar huis met een stapeltje boeken om te lezen tijdens de zomervakantie.

Hebben jullie een leesbeleid op school?

Ja! Alle acties die hierboven zijn opgesomd (en er zijn er nog veel meer!) kaderen in ons leesbeleid. Dat wordt gestuurd door de werkgroep leesbevordering. Zij staan in voor de schoolbrede aanpak van het project *100% lezen* en gaan ook telkens na of onze acties daadwerkelijk effect hebben.

Op welke bouwstenen van het leesbeleid zet je het meest in?

Structureel zin krijgen in lezen: leren lezen, kunnen lezen, willen lezen, en houden van lezen. Kortom, 100% lezen!

Tip

Wil je zelf ook een subsidieaanvraag leesbevordering indienen? Dan kun je terecht bij het Vlaams Fonds voor de Letteren: www.fondsvoordeletteren.be.